

N:o 57.

Ank. till Riksd. kansli den 19 mars 1907, kl. 1,30 e. m.

Memorial angående inrättande af en svensk statsskuldbok.

(R. A.)

Fullmäktige i riksgäldskontoret hafva i skrifvelse till statsutskottet af den 24 sistlidne januari anfört följande:

»Enligt bestämmelse i 2 § af riksgäldskontorets reglemente kunna obligationer af svenska statslån — hvilka obligationer samtliga äro utfärdade till innehafvaren — efter därom i hvarje fall gjord framställning i riksgäldskontoret förses med påskrift, att de tillhöra viss namngifven person och äro gällande endast i dennas hand. Härigenom beredes obligationsägaren viss trygghet vid stöld eller annat olofligt tillegnande af obligationen. Kupongerna till sålunda på namn inskrifven obligation äro emellertid fortfarande innehafvarepapper och betalas utan vidare till den, som presenterar dem. Denna rätt att få obligationerna inskrifna på namn har varit medgifven alltsedan år 1870, men vederbörande obligationsägare hafva endast i ringa utsträckning begagnat sig däraf.

En annan anordning till obligationsägarens trygghet har sedan början af 1880-talet varit införd i riksgäldskontoret. Med afseende å vissa af de svenska statslånen har riksgäldskontoret nämligen medgifvit, att de obligationsinnehafvare, som sådant önska, äga att i riks-

gäldskontoret deponera sina obligationer med tillhörande kuponger. I utbyte häremot aflämnar riksgäldskontoret ett på obligationsägarens namn utställt certifikat, hvilket berättigar honom att å förfallotiderna få räntan å de deponerade obligationerna sig tillställd å viss i certifikatet uppgifven plats. För utbekommande af själfva obligationerna måste certifikatet, vederbörligen kvitteradt, återställas till riksgäldskontoret.

Denna anordning med deposition mot certifikat har egentligen endast kommit till användning beträffande vissa i Frankrike och England placerade svenska statslån, med afseende å hvilka vederbörande utländska inlösningsställen åtagit sig att tillhandahålla deponenterna de förfallande räntebeloppen. Visserligen har riksgäldskontoret någon gång äfven från obligationsinnehafvare här i landet fått mottaga obligationer till förvaring mot certifikat, men detta har förekommit endast i enstaka fall.

Det har nu syntts fullmäktige böra tagas under öfvervägande, huruvida det icke vore lämpligt att i riksgäldskontoret inrätta en statskuldbok för att därigenom bereda särskildt obligationsinnehafvare inom landet fördelar, som med förut omförmälda anordningar endast ofullständigt kunna vinnas.

Statsskuldböcker finnas anordnade flerstädes i utlandet, och de utgöra i åtskilliga länder grundvalen för hela den fonderade statsskulden. Så är förhållandet med England, Frankrike m. fl. stater. I England utgjordes den fonderade statsskulden förr uteslutande och består ännu till största delen af i statsskuldboken för namngifna personer införda fordringar på staten. Numera utgifvas visserligen obligationer till innehafvaren, men i hvarje fall endast på grund af bokförd fordran. Af väsentligen olika natur är det statsskuldbokssystem, som år 1883 infördes i Preussen och därefter upptagits af flera andra tyska stater äfvensom af tyska riket. Statsskuldböckerna utgöra här ett komplement till vederbörande staters hufvudsakligen på obligationer till innehafvaren grundade skulder; inskrifning i statsskuldboken kan ske endast genom inlemnande af obligationer till statsskuldförvaltningen.

För svenska statsskuldförhållanden torde sist omförmälda system otvifvelaktigt bäst egna sig. Vid besök i Berlin har en af fullmäktige tagit kännedom om detta system och dess tillämpning samt härom inhämtat bland annat följande.

Den preussiska statsskuldboken, hvilken, såsom redan nämnts, inrättades år 1883, tjänar ett dubbelt ändamål, nämligen dels beredande

åt ägare af preussiska statsobligationer till innehafvaren af absolut trygghet mot att, i följd af obligationers förlust genom stöld, brand eller på annat sätt gå miste om kapital eller ränta, dels skapandet af en fast grundval för statens kredit genom statsobligationernas spridning till breda lager af befolkningen. Statsskuldboken är icke afsedd för placeringar af mera tillfällig art, utan hufvudsakligen för sådana af stadigvarande natur, såsom placeringar af myndlingars, allmänna kassors, milda stiftelsers samt större och mindre privatkapitalisters medel, eller i allmänhet för sådana placeringar, där det är af vikt att undgå svårigheten och risken af värdepapperens förvaring samt besväret med förvaltningen.

Hvarje innehafvare af obligationer tillhörande de konsoliderade preussiska statslånen kan genom obligationernas inlämnande till statsskuldförvaltningen få sin fordran på grund af obligationerna förvandlad till en i statsskuldboken införd bokfordran. Kontanta penningar kunna ej inlämnas direkt till statsskuldförvaltningen för införande i statsskuldboken, men anordningar äro vidtagna för ombesörjande af inköp i marknaden af obligationer och dessas aflämnande till statsskuldförvaltningen för ifrågavarande ändamål.

Obligationsägaren erhåller kvitto å de utlämnade obligationerna samt ett erkännande, utan värde i tredje mans hand, att fordringen blifvit införd i statsskuldboken. För bokfordringen gälla i afseende å räntesats, ränteterminer och konverteringsrätt samma villkor som för de inlämnade obligationerna. Räntorna utbetalas antingen direkt genom statsskuldförvaltningen eller genom ett stort antal offentliga kassor eller genom godtskrifning å riksbankgirokonto eller genom posten.

I statsskuldboken införda fordringar kunna när som helst ökas genom inlämnande af nya belopp statsobligationer, helt eller delvis öfverföras till andra konton i statsskuldboken samt helt eller delvis aflösas genom utlämnande af nya obligationer af samma slag som de för bokfordringens åstadkommande inlämnade.

Af statsskuldbokens innehåll äga endast de i boken införda fordringsägarna eller deras befullmäktigade ombud eller revisor af i boken inskrifven allmän kassa, stiftelse eller förvaltning, eller förmyndare, eller stärbhusutredningsman att taga del, hvar och en beträffande honom vidkommande konto.

Till förebyggande af svårigheter i följd af statsskuldbokens förstöring genom brand eller på annat sätt föres en afskrift af densamma, förvarad i annan byggnad än hufvudurkunden.

Fullmäktige hafva tänkt sig, att den svenska statsskuldbok, som nu satts i fråga, borde till en början begränsas att omfatta endast 1887 års 3,6 procents statslån. Detta lån är särskildt afsedt för den svenska marknaden, dess obligationer äro förskrifna endast i svenskt mynt och de befinna sig till största delen i svensk ägo. Med afseende härå synas fördelarna af statsskuldboken i första rummet böra beredas ägare af dessa obligationer. Ett bland de viktigaste syftemålen med inrättandet af statsskuldboken anse fullmäktige nämligen vara att utveckla den inhemska marknaden för statens obligationer. Om framdeles förhållandena därtill gifva anledning, torde statsskuldboken kunna öppnas äfven för andra lån än det nu nämnda.

Riksgäldskontorets kostnader för statsskuldboken blifva gifvetvis väsentligen beroende på den utsträckning, i hvilken den kommer att anlitas. Till en början torde kostnaderna kunna begränsas till de obetydliga belopp, som erfordras för anskaffande af behöfliga böcker, formulär och dylikt. Någon förstärkning af riksgäldskontorets arbetskrafter anse fullmäktige icke påkallas af statsskuldbokens inrättande och skötsel under de närmaste åren. Endast i den mån statsskuldboken får en större användning, torde för dess skull ökning af riksgäldskontorets arbetskrafter blifva erforderlig. De sålunda ökade kostnaderna torde emellertid fullt uppvägas af de fördelar, som ett utveckladt statsskuldbokväsen medför såväl för det allmänna som för obligationsägarna.

Med afseende å hvad ofvan anförts anse fullmäktige önskvärdt, att genom stadgande i riksgäldskontorets reglemente bemyndigande lämnas dem att i riksgäldskontoret inrätta en statsskuldbok. Beträffande de lån statsskuldboken skulle omfatta, sättet för bokens anordning och villkoren för dess begagnande torde det lämpligen medgifvas fullmäktige att fatta beslut. Fullmäktige få i anledning häraf hemställa, att statsutskottet må föreslå Riksdagen, att i riksgäldskontorets reglemente införes ett stadgande af följande innehåll:

Riksdagen medgifver, att fullmäktige må i riksgäldskontoret inrätta en statsskuldbok. Fordran på grund af riksgäldskontorets obligationer af de lån, som fullmäktige bestämma, kan genom obligationers inlämnande till riksgäldskontoret förvandlas till en i statsskuldboken införd fordran. Fullmäktige fastställa bestämmelserna rörande statsskuldbokens anordning samt villkoren för dess begagnande.»

Det har visserligen synts utskottet tvifvelaktigt, om förhållandena i vårt land för närvarande påkalla inrättandet af en statsskuldbok liksom ock om en sådan inrättning inom en närmare framtid kommer att

hos oss anlitas i någon större utsträckning. Då emellertid fullmäktige nu funnit skäl göra framställning i ämnet, har utskottet icke velat motsätta sig förslaget, och får utskottet därför hemställa,

att i det nya reglementet för riksgäldskontoret må införas ett stadgande af följande innehåll:

Riksdagen medgifver, att fullmäktige må i riksgäldskontoret inrätta en statsskuldbok. Fordran på grund af riksgäldskontorets obligationer af de lån, som fullmäktige bestämma, kan genom obligationers inlämnande till riksgäldskontoret förvandlas till en i statsskuldboken införd fordran. Fullmäktige fastställa bestämmelserna rörande statsskuldbokens anordning samt villkoren för dess begagnande.

Stockholm den 19 mars 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
